

روش تحقیق در علم حقوق
بررسی موردی

«نحوه نگارش پایان نامه»

دکتر علی عباس حیاتی

سیرشناسه	حیاتی، علی عباس، ۱۳۵۲ -
عنوان و پدیدآور	نحوه نگارش پایان نامه (روش تحقیق بر علم حقوق)
مبشخصات نشر	تألیف علی عباس حیاتی
مبشخصات ظاهری	تهران: نشر میزان، ۱۳۸۷
فروست	۲۲۲ ص
شابک	نشر میزان ۳۵۹
	978-964-511-158-6
وضعیت فهرست نویسی	فلیا
یادداشت	کتابنامه: همچنین به صورت زیر نویس
موضوع	پایان نامه ها -- شیوه نامه
موضوع	حقوق -- تحقیق -- روش شناسی
موضوع	فن نگارش -- آثار علمی و فنی
رده بندی کنگره	۱۳۸۷ ج ۳ / LB۲۳۶۹
رده بندی دیویی	۸۰۸ / ۱۲
شماره کتابخانه ملی	۱۵۶۶۶۶۱

۳۵۹

نشر میزان

نحوه نگارش پایان نامه

دکتر علی عباس حیاتی

چاپ اول: زمستان ۱۳۸۷

شمار: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۴۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۱-۱۵۸۶

فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، رویروی درب اصلی دانشگاه تهران، خ فخر رازی، پلاک ۸، تلفن ۶۶۴۶۷۷۰

واحد پخش و فروش: خیابان سمیه، بین مفتح و فرصت، پلاک ۱۴، تلفن ۸۸۴۴۹۵۲۹-۳۱

دفتر مرکزی: خیابان ایرانشهر جنوبی، جنب مسجد جلیلی، پلاک ۳۴، واحد ۶، تلفن ۸۸۳۰۶۲۰۲

فهرست مطالب:

سخن نشر

۱	مقدمه.....
۴	فصل اول - انتخاب موضوع.....
۵	مبحث اول شیوه‌های انتخاب.....
۱۳	مبحث دوم - ویژگی‌های عنوان.....
۲۰	فصل دوم - کارش طرح تحقیق.....
۲۳	مبحث اول - نوع تحقیق.....
۲۳	گفتار اول - تحقیق کاربردی.....
۲۵	گفتار دوم - تحقیق بنیادی.....
۲۶	گفتار سوم - تحقیقات نظری یا توصیفی.....
۲۷	گفتار چهارم - تحقیقات تحلیلی.....
۲۷	مبحث دوم - اهداف تحقیق.....
۲۸	مبحث سوم - تعریف مسئله.....
۲۹	مبحث چهارم - سوالات تحقیق.....
۳۲	مبحث پنجم - فرضیه‌های تحقیق.....
۳۵	مبحث ششم - سابقه و ضرورت تحقیق.....
۳۷	مبحث هفتم - روش انجام تحقیق.....
۳۷	گفتار اول - روش کتابخانه‌ای.....
۴۲	گفتار دوم - روش میدانی.....
۴۳	بند اول - جمع‌آوری اطلاعات از طریق مشاهده.....
۴۴	بند دوم - جمع‌آوری اطلاعات از طریق مصاحبه.....

بند سوم - جمع آوری اطلاعات از طریق پرسش نامه	۴۵
مبحث هشتم - قلمرو زمانی، مکانی و موضوعی تحقیق	۴۹
مبحث نهم - تقسیم بندی موضوعی و زمان بندی انجام آن	۵۱
مبحث دهم - فهرست منابع	۵۲
فصل سوم - گزارش پایل خنده	۵۵
مبحث اول - فهرست مطالب	۵۷
گفتار اول - روش متداول فهرست نویسی	۵۸
گفتار دوم - روش غیر معمول فهرست نویسی	۶۱
مبحث دوم - پیش گفتار یا دیباچه و مقدمه	۶۳
گفتار اول - پیش گفتار یا دیباچه	۶۴
گفتار دوم - ساختار مقدمه	۶۵
بند اول - تعریف موضوع	۶۵
بند دوم - علت انتخاب موضوع	۶۶
بند سوم - سؤاها و فرضیه های تحقیق	۶۶
بند چهارم - پیشینه تحقیق	۶۷
بند پنجم - نوع و روش تحقیق	۶۷
بند ششم - مشکلات تحقیق	۶۸
بند هفتم - بیان فصل بندی اجمالی	۶۸
مبحث سوم - گزارش فصول پایل خنده	۶۹
گفتار اول - شیوه نگارش	۶۹
بند اول - شیوه نوشتن به طور کلی	۶۹
الف - گزینش واژه	۷۰

- ب- ساخت جمله..... ۷۱
- ج- پاراگراف بندی..... ۷۳
- د- درست نویسی واژه ها..... ۷۵
- بند دوم - شیوه پردازش و تنظیم مطالب..... ۷۶
- الف - شیوه پردازش مطلب..... ۷۶
- ب- ترتیب و تنظیم مطالب..... ۸۰
- ج- آرایش و ویرایش مطالب..... ۸۴
- گفتار دوم - مطالعه تطبیقی..... ۱۰۰
- بند اول - تعریف و اهمیت مطالعه تطبیقی..... ۱۰۰
- بند دوم - فن ترجمه..... ۱۰۱
- بند سوم - شیوه مطالعه تطبیقی..... ۱۰۴
- الف - شیوه مزجی..... ۱۰۴
- ب- شیوه افتراقی..... ۱۰۵
- گفتار سوم - مستند سازی..... ۱۰۷
- بند اول - سندآوری در پاروفی..... ۱۰۷
- الف - پاروفی برای توضیح متن..... ۱۰۸
- ب- پاروفی برای ذکر اصل متون ترجمه شده..... ۱۰۸
- ج- پاروفی برای معادل سازی واژه ها..... ۱۰۹
- د- پاروفی برای راهنمایی..... ۱۱۰
- و- پاروفی ارجاعی..... ۱۱۱
- بند دوم - سندآوری با تنظیم کتابنامه..... ۱۲۷
- فهرست منابع..... ۱۳۷
- ضمائم..... ۱۴۰

مقدمه

از نیمه دوم قرن بیستم توسعه و پیشرفت علم فوق‌العاده بوده است. این پیشرفت غیرعادی را بایستی مرهون بکارگیری روش‌های صحیح تحقیق علمی دانست. علم در سایه بکارگیری روش‌های صحیح تحقیق سیر تکاملی پیدا می‌کند. حتی می‌توان گفت، هرچه روش تحقیق صحیح‌تر و دقیق‌تر باشد، پیشرفت علم نیز سریع‌تر خواهد بود. لذا، مشخص است که یادگیری روش تحقیق امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است، به خصوص برای محققان مبتدی که می‌خواهند به انجام پژوهش روی بیاورند. در این نوشتار، مخاطب ما دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری حقوق است که جهت فراغت از تحصیل به ضرورت بایستی طرح پژوهشی را به عنوان پایان‌نامه یا رساله تحویل نمایند. اگر در دروس کارشناسی اصول روش تحقیق به درستی آموزش داده شود، شاید دانشجو برای انجام تحقیق با مشکلی مواجه نباشد. ولی، متأسفانه آنچه در عمل مشهود است، این است که، عمده‌ی این دانشجویان در مواجهه با تدوین پایان‌نامه با مشکلات عدیده‌ای مواجه هستند.

این مشکلات حتی گریبانگیر اساتید راهنما و مشاور نیز خواهد شد. از یک سو، انتظار می‌رود، دانشجو پایان‌نامه‌ی مناسب مطابق استانداردهای روش تحقیق، تنظیم نماید، که این امر مستلزم برخورداری از تجربه‌ی کارهای پژوهشی و داشتن دانش روش تحقیق است و متأسفانه عموم دانشجویان، از این حیث، دچار ضعف هستند. از سوی دیگر، برای اساتید هم مقدور نیست، در جریان تدوین پایان‌نامه، ظرایف روش تحقیق را به هر دانشجو آموزش دهند. نتیجه‌ی وضعیت فعلی اضطراب و سردرگمی دانشجو است. برای حل این معضل، بر آن شدیم تا با تهیه‌ی یک کتابچه‌ی راهنما، اصول اساسی روش تحقیق در نگارش پایان‌نامه و رساله را تبیین نمائیم تا دانشجو در کنار پژوهش چنانچه با مشکلات و یا سؤالاتی مواجه شود با مراجعه به این راهنما جوابی سریع بیابد.

به طور کلی تحقیق فرایندی منظم است که باید در انجام آن نهایت دقت را بعمل آورد. نظم در تحقیق دارای اهمیت ویژه‌ای است. به منظور تحقق این نظم، برای انجام تحقیق، مراحل در نظر گرفته می‌شود تا بتواند در فرایند خود به حل مشکلات و مسایل بیانجامد. هر تحقیقی دارای مراحل متعدد و مخصوص به خود است اما پژوهش مربوط به پایان‌نامه را می‌توان به سه مرحله ۱- شناسایی موضوع پژوهش ۲- تدوین نقشه و طرح کلی پژوهش ۳- تجزیه و تحلیل و نتیجه‌گیری نهایی، تقسیم کرد.

لذا در این نوشتار مطالب خود را طی سه فصل تبیین می‌نمائیم. در فصل اول به چگونگی انتخاب موضوع پایان‌نامه می‌پردازیم. در فصل دوم فرایند تدوین طرح تحقیق را بررسی می‌کنیم. در فصل سوم، به تشریح نحوه نگارش پایان‌نامه بر مبنای طرح تحقیق می‌پردازیم. در پایان این مقدمه ذکر این نکته را ضروری می‌دانم که اشاره کنم آنچه در این مختصر به عنوان راهنمای نگارش پایان‌نامه حقوقی مورد اشاره قرار گرفت مختص روش تحقیق در پایان‌نامه نبوده بلکه از این قواعد برای تحقیق در هر موضوع حقوقی چه به عنوان پروژه تحقیقاتی و چه به عنوان کتاب و یا هر کار پژوهشی دیگری قابل استفاده است. در ضمن در پایان این نوشتار علاوه بر ضمائم یک و دو که به پاره‌ای قواعد نگارشی اختصاص یافته ضمائم یک تا پنج به دستورالعمل‌های نگارش پایان‌نامه ویژه دانشگاه امام صادق (ع) و تعدادی کاربرگ‌های مورد استفاده در امر پایان‌نامه‌نویسی اختصاص یافته است.

علی عباس حیاتی

پاییز ۸۷